

Uitstoot CO₂ van Europese soja niet lager dan van Zuid-Amerikaanse soja

Europese soja kan zich nog lang niet onderscheiden

Op dit moment bestaan er nog weinig alternatieve eiwitbronnen met een lagere CO₂-voetafdruk dan Zuid-Amerikaanse soja. En het is maar de vraag of in Nederland geteelde soja echt een bijdrage levert aan het verlagen van de carbon footprint, laat staan of het een rendabele teelt is, zo bleek tijdens een themamiddag van Feed4Foodure.

tekst **Tijmen van Zessen**

Marinus
van Krimpen:

'Meer aandacht nodig voor veredeling van de sojateelt'

Ruud
Tijssens:

'Ik vraag me af of we ooit zelfvoorzienend kunnen zijn met de eigen sojateelt'

Herman
de Boer:

'Insecteneiwit moet je drogen, dat kost veel energie en dus CO₂-uitstoot'

Hoewel nog maar twintig procent van de Zuid-Amerikaanse soja Europa als bestemming heeft, staat het vervangen van soja uit Latijns-Amerika hoog op de agenda van de veehouderijsector. Want de ecologische voetafdruk – in het Engels de carbon footprint – van deze soja is fors. In Wageningen, tijdens een themamiddag van het onderzoeksproject Feed-

4Foodure, gingen diverse onderzoekers in op de huidige stand van zaken van alternatieve eiwitbronnen.

Wageningen UR had de gevolgen van sojavererving in varkensvoer voor een aantal scenario's doorgerekend. 'Dierlijk eiwit en Europese sojaschroot bieden het meeste perspectief. Maar voordat de uitstoot van CO₂ van soja uit Europa echt gunstiger is dan

die van Zuid-Amerikaanse soja zullen de opbrengsten per hectare moeten stijgen. Er is meer aandacht nodig voor veredeling en verbetering van de teeltoomstandigheden', vertelde onderzoeker Marinus van Krimpen. Daarnaast moet het financiële saldo van een eiwithoudend gewas kunnen concurreren met andere akkerbouwgewassen. Anders is het

voor een akkerbouwer niet interessant om soja te telen. Van Krimpen ondersteunde zijn resultaten met een doorrekening van Agrifirm. Daaruit blijkt dat het volledig telen van de eigen sojabehoeft, bij de huidige opbrengsten (2,3 ton soja per hectare) neerkomt op een benodigd areaal van 1.000.000 hectare. In dit geval zou Europa zelfvoorzienend zijn in soja. 'Het gevolg is dat we dan minder andere gewassen telen. Stel dat we in Europa minder mais gaan telen en mais importeren uit Noord-Amerika, dan is er per saldo 280.000 hectare meer land nodig. Het is dus allemaal nog niet zo simpel.'

Grotere volumes nodig

Pas bij een opbrengst van 3,1 ton soja per hectare blijft het landgebruik volgens de berekeningen gelijk. Agrifirm schat in dat die opbrengsten genetisch gezien wel haalbaar zijn. 'Wij zien elk jaar een verhoging van 0,1 ton per hectare. Maar op dit moment komen telers nog vijfhonderd tot zevenhonderd euro per hectare te kort om rendabel soja te kunnen telen', vertelde Ruud Tijssens namens Agrifirm.

Het bedrijf investeert al een aantal jaar in het telen van soja in Nederland. Vorig jaar werd op Nederlandse bodem dertig hectare soja geteeld, dit jaar is dat gestegen tot 130 hectare. Een flinke stijging, maar nog steeds geen groot areaal. Voor een rendabele teelt zijn echter grotere volumes nodig, stelde Tijssens. 'Ik vraag me wel af of we ooit volledig zelfvoorzienend

kunnen zijn met de eigen sojateelt. De vervanging van alle soja-import lijkt me niet haalbaar, of pas op zeer lange termijn.'

Energie om te drogen

Wageningen rekende meer scenario's door dan die van Europese soja en dierlijk eiwit. Onderzoeker Herman de Boer keek bijvoorbeeld ook naar insecten (meelwormen), zonnebloemschroot, DDGS (een restproduct van de bio-ethanolproductie) en algen-eiwit. Insecten en algen hebben een vergelijkbaar ruweiwitgehalte als soja. Bovendien zijn insecten in staat om laagwaardig eiwit om te zetten in hoogwaardig eiwit en het landgebruik is een factor vijftien lager dan bij soja.

'Om de eiwitten uit insecten en algen in mengvoer te kunnen verwerken, is het echter noodzakelijk om te drogen. Insecteneiwit moet je bijvoorbeeld drogen van 41 procent droge stof naar 88 procent droge stof. Dat kost veel energie en daardoor komt de CO₂-uitstoot boven die van Zuid-Amerikaanse soja uit.' Voor de verwerking van DDGS geldt hetzelfde.

Insecten en algen

De Boer zag wel perspectieven in het vers verwerken van insecten of in droogtechnieken die weinig energie kosten. De carbon footprint van algen komt bij toepassing van de meest energiezuinige technieken in de buurt van soja. 'Maar dan reken ik met fors optimistische aannames en tel ik alleen de drogings-energie.'

Tijdens de afsluitende discussie wees onderzoeker Gert van Duinkerken erop alternatieve eiwitbronnen niet te snel af te schrijven. Op lange termijn zijn er kansen om efficiënter (in grotere volumes) te werken. Vanuit de zaal kregen de onderzoekers nog een tip: kijk bij alternatieve eiwitbronnen ook naar de gevolgen op wereldwijd niveau. Nederland is geen eiland. |

Janus Scheepers, melkveehouder met nieuwe stal te Heeze:

'Kijk eens hoe gemakkelijk zo'n koe opstaat, ook in de rij aan de kant. Daar kan geen wei tegenop.' (NO)

Jan Koks, melkveehouder te Nutter:

'We willen verder groeien in omvang. Dat is hier in Twente niet altijd even gemakkelijk. Het landschap is kleinschalig. Maar desnoods leg ik een koeientunneltje aan: weidgang is belangrijk voor het maatschappelijk draagvlak.' (mk)

Laan van Staalduin, directeur LEI Wageningen:

'Om koeien melk te laten geven moeten er kalveren worden geboren. De kalfjes worden gezien als een bijproduct van de melkveehouderij. Kalfjes grootbrengen is een vak apart en vergt specifieke kennis.' (Bv)

Jan Cees Vogelaar, melkveehouder te Lelystad:

'De Nederlandse melkveehouderij heeft zich tot voor kort vrij goed kunnen ontwikkelen dankzij het positieve imago van de koe, bijvoorbeeld als stoffering van het landschap. Dat wordt minder. Wie goed luistert naar de signalen van de zuivelindustrie en geluiden van maatschappelijke organisaties, weet wat er in de maatschappij speelt.' (NO)

Jeroen van Maanen, melkveehouder te Zeewolde:

'Buiten de ring kennen de meeste juryleden het belang van niet te grote, uitgebalan-

ceerde koeien met voorhand. Eenmaal in de ring valt de keus toch vaak weer op de scherpe schot vanwege zijn opstanding, uiterlijke melkrijkheid, open, diepe rib of achteruierhoogte.' (Bo)

Meine Siebenga, melkveehouder te Lelystad:

'Het zou mij niet verbazen als we over pakweg twintig jaar geen koe meer insemineren. Embryo's, gesekest en natuurlijk DNA-getest, hebben dat dan helemaal overgenomen. Dat vraagt dan wel om embryo's van stoutmoedige paringen: extreem in één richting, dan bereik je een nog snellere vooruitgang.' (Cm)

Teun Wientjes, melkveehouder te Oploo:

'Kijk, je hebt heel veel verschillende mousserende wijnen, maar er is maar één champagne. Dat is precies de richting die we ook op moeten met onze melk: die moet uitgroeien tot een uniek streekproduct voor heel de wereld.' (mk)

Stef Beunk, importeur fleckviehsperma:

'Als je een elegante holstein wilt, moet je niet met fleckvieh beginnen. Kijk naar de natuur. Elk vrouwelijk dier in de natuur heeft een hellend kruis, ze moet haar jong snel ter wereld brengen, anders gaat ze dood. Een oplopend kruis is er alleen om een hoge achteruier beter te laten zien.' (Mm)

Ep Hartman, adviseur Accon AVM:

'De meeste melkveehouders weten van hun koeien alles op twee cijfers achter de komma nauwkeurig. Van de grond is vaak heel weinig bekend. Daar

zit nog een blinde vlek. Dat moet anders.' (Bv)

Klaas Kooistra, melkveehouder en -transporteur te Midwolde:

'Vee houden is van vee houden, in vee handelen of vee vervoeren is een levenswijze. Werken met vee is werken met passie.' (LC)

Herman Wijffels, voormalig hoofddirecteur Rabobank:

'We moeten de omvang van de melkveestapel niet op slot zetten. Ik zie daar ruimte voor verdere groei. Maar we moeten niet de kant opgaan van de intensieve melkveehouderij. De koe hoort in de wei.' (Bo)

Gerard Scheepens, directeur KI Samen:

'Veehouders willen de koeien niet te groot, want grote koeien geven veel problemen. En dat is juist iets wat men niet wil. De beste koeien zijn degene die men niet ziet, alleen in de melkstal.' (HI)

Rob Schouten, columnist:

'Beroemd is het affiche van een extatisch en profetisch ten hemel kijkende naakte vrouw, geposteerd voor een belangstellende koe, waarmee de PSP begin jaren zeventig stemmen trachtte te trekken. Hollandse erotiek en daar hoort de koe bij.' (Tr)

Jan van Weperen, melkveehouder met nieuwe stal te Oosterwolde:

'Voorheen schuifelde een deel van de koeien voorzichtigjes uit angst om te vallen. Nu lopen ze weer met lange passen, vol zelfvertrouwen.' (LC)

Bronnen: Nieuwe Oogst (NO), melk (mk), Boerderij vandaag (Bv), CRV magazine (Cm), Melkvee Magazine (Mm), Boerderij (Bo), Leeuwarder Courant (LC), Holstein International (HI), Trouw (Tr)